

Вирощування пізньостиглих сортів кавуна столового в умовах степу України

Нінова Галина Василівна, к.с.-г.н., доцент

м. Мелітополь Таврійський державний агротехнологічних університет

Анотація: Робота присвячена з'ясуванню впливу пізньостиглих сортів кавуна на урожайність, якість та ефективність вирощування плодів в умовах Південного Степу України.

Вирішальним фактором для збільшення виробництва баштаної продукції є постійне вдосконалення технології їх вирощування. Одними з таких елементів є впровадження новітніх сортів, особливо пізньостиглих, яких майже немає на нашому ринку. Вивчення даного елемента є важливим для розкриття потенційних біологічних можливостей формування високих врожаїв плодів кавуна.

Ключові слова: кавун, сорти, врожайність, якість плодів.

Мета досліджень: Встановлення потенційно врожайних пізньостиглих сортів кавуна з високою якістю плодів на богарі в умовах Південного Степу України.

Об'єкт дослідження – процес формування урожайності та якості плодів кавуна в богарних умовах

Предмет дослідження – фенологічні фази, біометричні показники росту і розвитку сортів кавуна Новорічний, Радужний, Сніжок, Чарльстон Грей.

Дослідження із сортовивчення кавуна виконувались у 2016 році на землях науково - дослідної ділянки ТДАТУ с. Зелене, Мелітопольського району, Запорізької області в типових умовах Південного Степу України на каштанових супіщаних ґрунтах.

Схема розміщення рослин 210 x 140 см (кількість рослин- 3,4 тис.шт/га).

У досліді застосовували припосівне внесення нітроамофоски, позакореневе підживлення добривами Басфоліар 36 Екстра, Басфоліар 6-12-6, Солю В (бор).

В рік досліджень забезпеченість вологою була недостатньою. Особливо вона була малою у період цвітіння кавуна, опадів в цей час випадало на 30% менше ніж середньо багаторічне.

Проходження фенофаз відрізнялось за сортами

Фенологічні спостереження за ростом і розвитком сортів кавуна, 2016 рік

Сорти	Посів	Масові сходи	Фаза шатрика	Утворення пагонів	Початок цвітіння	Плодоутворення	Стиглість
Новорічний (к)	14.05	26.05	17.06	22.06	02.07	21.07	22.08
Радужний	14.05	29.05	20.06	25.06	15.07	6.08	5.09
Сніжок	14.05	29.05	22.06	27,6	19,07	6.08	10.09
Чарльстон Грей	14.05	26.05	17.06	18.06	27.06	25.07	20.08

Біометричні спостереження проведені в фазу масового цвітіння, найбільшу кількість бічних пагонів та найбільш довгий головний пагін мали рослини сорту Чарльстон Грей-8, Радужний-5шт. та 400-380 см відповідно.

У сортів Новорічний та Сніжок він дорівнював в середньому 320 м. Найбільша кількість листків на рослині відмічена по сорту Чарльстон Грей 120 штук, що на 1,5 рази більше контрольного варіанту, цей сорт мав довжину листового черешка декілько длінішою за інші сорти.

Біометричні показники сортів кавуна (фаза цвітіння, середнє 2016 рік)

Сорти	Довжина головного пагона, см	Кількість бічних пагонів	Сумарна довжина бічних пагонів, см	Кількість на рослину, шт	
				листіків	з ав'язі
Новорічний	62	6	310	87	4
Радужний	75	8	380	120	5
Сніжок	65	5	320	100	6
Чарльстон Грей	83	8	400	127	6
НІР 05	9,6		20,1		

Вплив сортів кавуна на урожайність та якість продукції

Розміри рослин і листової поверхні суттєво впливали на формування якості врожаю кавуна.

Урожайність та якість плодів сортів кавуна, 2016 рік

Сорти кавуна	Урожайність, т/га	Якість плодів, %	Середня маса 1 плоду, кг	Дегустаційна оцінка, бали
Новорічний (к)	22,0	87,0	3,3	4,1
Радужний	20,0	82,0	2,5	4,2
Сніжок	18,0	92,0	2,6	4,9
Чарльстон Грей	30,0	95,0	3,8	5,0
НІР 05	10,0			

Аналіз отриманих даних якості плодів показує, що середня вага 1 плоду сорту Чарльстон Грей та Новорічний дорівнювала 3,8-3,3 кг відповідно.

Максимальну вагу плодів отримано по сорту Чарльстон Грей де цей показник дорівнював 9,0 кг, решта сортів мала у 1,5 – 2,1 рази менші показники максимальної ваги плодів кавуна.

У сорту Радужний утворилась більша кількість плодів, але вони мали показники середньої ваги одного плоду 2,5 кг. Вирівняні плоди отримали по сорту Сніжок, в середньому по 2,6 кг.

Якість плодів по сортам в середньому дорівнювала 89,0 %, тоді як у сорту Чарльстон Грей вона складала 95%.

За показниками урожайності та якості плодів кращім був сорт Чарльстон Грей. Але прибуток у господарстві не завжди залежить від врожайності. Так, за дегустаційною оцінкою по бальній системі крім сорту Чарльстон Грей гарними показниками відмічені плоди сорту Сніжок, який мав показники дегустаційної оцінки на рівні 4,9 та одномірні за розмірами плоди.

Собівартість продукції по сорту Чарльстон Грей була найменшою і дорівнювала 96 грн./т, такі показники отримані за рахунок більшої врожайності, найбільшою собівартість характеризувалась продукція сорту Сніжок і дорівнювала 150 грн. /т .

Економічна ефективність застосування різних сортів кавуна 2016 рік

Показник	Новорічний (к)	Радужний	Сніжок	Чарльстон Г.
Врожайність, т/га	22,0	20,0	18,0	30,0
Вартість 1т продукції грн.	1000	1000	1000	1000
Вартість продукції з 1га, тис.грн.	22,0	20,0	18,0	30,0
Виробничі витрати,грн.	2877,2	2758,8	2714,4	2941,2
Собівартість, 1т грн.	120	135	150	96
Чистий дохід, тис. грн.	19,2	17,3	15,3	27,1
Рівень рентабельності,%	87,0	86,5	85,0	90,0

ВИСНОВКИ

1. Біологічні особливості суттєво впливали на загальну врожайність, так сорт Новорічний мав урожайність (22,0), Радужний (20,0), Сніжок (18,0), але сорт мав менше нестандартних плодів. Проте сорт Чарльстон Грей мав і найбільшу врожайність 30,0 т/га і кращі споживчі показники.

2. Найбільш раціональним співвідношенням між врожайністю та якістю плодів з високими товарними якістьми характеризувався сорт Чарльстон Грей на якому отримано 95,0 % стандартних плодів від загальної кількості врожаю. Чистий прибуток дорівнював 27,0 тис.грн./га при рівні рентабельності 90 %, що перевищувало показники інших варіантів у 1,3-2,0 рази.

Аналіз одержаних даних є підставою, щоб пропонувати в кліматичних умовах господарства на богарі використовувати пізньостиглі сорти кавунів Чарльстон Грей та Сніжок для одержання якісних врожаїв у подовженому конвесрі баштанної продукції.